

รายงานการติดตามภาคสนาม พ.ศ. 2545

เรื่อง การตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตร

ส่วนที่หนึ่ง : บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 บัญญัติว่า “ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งที่ประชุมเลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่” ซึ่งเท่ากับว่ากฎหมายกำหนดให้ทุกสหกรณ์มีการตรวจสอบกิจการ ซึ่งนับเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก เนื่องจากผู้ตรวจสอบกิจการได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือจากสมาชิกให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นหู เป็นตา ติดตามการทำงานของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้ปฏิบัติงานตามแผนงานและงบประมาณที่กำหนดไว้ รวมทั้งการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมใหญ่ และมติที่ประชุมกรรมการให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์จะช่วยตรวจสอบการทำงานของกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ตลอดจนการให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะต่อกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเสริมสร้างการบริหาร จัดการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ

ในส่วนของการตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้สนับสนุนการตรวจสอบกิจการด้วยการจัดทำคู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย สำหรับสหกรณ์ประเภทเกษตรและสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน และสามารถเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการแก่คณะกรรมการและที่ประชุมใหญ่ได้อย่างเหมาะสม ชัดเจน อีกทั้งยังให้การศึกษอบรมหลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” แก่ผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ภาคเกษตร โดยมีได้คิดมูลค่า ซึ่งกรมฯ ได้ดำเนินการตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2543

ดังนั้น เพื่อให้กรมฯ ได้ทราบถึงการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการ ผลจากการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการ รวมถึงแนวปฏิบัติหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ฝ่ายติดตามและประเมินผล จึงได้กำหนดการติดตามผลดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาปรับปรุงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตร
2. เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการ

3. นางสาวภาวิณี รัตนวงศ์ไชยา	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5 (ดำรงตำแหน่งในขณะนั้น)
4. นางสาวจรัสศรี แก้วเกาะสะบ้า	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
5. นางสมลดา เจริญศิลป์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
6. นางสาวกัลยาณี จำสุข	เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี 2

งบประมาณ ใช้งบประมาณของกองวิชาการและแผนงาน จำนวน 36,371.00 บาท

ผลประโยชน์ที่จะได้รับ

1. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตร รวมถึงประโยชน์จากการอบรมหลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

2. กรมฯ จะได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับการมีผู้ตรวจสอบกิจการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53

3. กรมฯ จะได้รับทราบปัญหาอุปสรรค รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการ สหกรณ์ต่อไป

การรายงาน

ใช้วิธีการรายงานโดยการพรรณาข้อมูล (Narrative Report) จากการสัมภาษณ์บุคลากรของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่

- ◆ รวบรวมและสรุปข้อมูล นางสาวภาวิณี รัตนวงศ์ไชยา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
- ◆ วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงาน นางสมลดา เจริญศิลป์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
- ◆ วิเคราะห์ข้อมูล เขียนและสอบทานรายงาน นางสาวอรุณี วงศ์ราชน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7

ส่วนที่สอง : การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด จังหวัดอุดรธานี

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการ และสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 198 หมู่ที่ 4 ถนนมิตรภาพ ตำบล พันดอน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จัดทะเบียนเป็นประเภทสหกรณ์การเกษตรเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2517 มีเขตดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองแสง อำเภอโนนสะอาด และกิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม เดิมรอบปีการบัญชี เริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน – 31 มีนาคม ของทุกปี ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงปีการบัญชีเริ่มตั้งแต่ 1 กรกฎาคม – 30 มิถุนายน ของทุกปี ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2535 และได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน สหกรณ์แล้วนับถึงปัจจุบันสหกรณ์ได้ดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 28 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544 สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 2,974 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ จำนวน 11 คน
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 12 คน คือ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่บัญชี 3 คน เจ้าหน้าที่การตลาด 2 คน เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 3 คน เจ้าหน้าที่การเงิน และ เจ้าหน้าที่ธุรการ ตำแหน่งละ 1 คน
4. ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 135,164,969.53 บาท มีปริมาณธุรกิจ 42,187,139.52 บาท รายได้ จำนวน 30,746,249.00 บาท ค่าใช้จ่าย จำนวน 21,012,792.35 บาท และกำไรสุทธิประจำปี จำนวน 9,733,456.65 บาท หากพิจารณาขนาด และคุณภาพขั้นของสหกรณ์พบว่าสหกรณ์การเกษตร กุมภวาปี จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก และมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับดี (ข้อมูลจากกองประมวลผลและพัฒนาสารสนเทศ)

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด ได้มีการบรรจุวาระการประชุม เรื่อง พิจารณาเลือกตั้งผู้สอบกิจการและการกำหนดค่าตอบแทนในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับเลือกตั้งในปี 2545 เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด มีผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 1 คน และสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้ให้การสัมภาษณ์ คือ นายณรงค์ พรหมเลิศ อายุ 46 ปี อาชีพ เกษตรกรรม สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบันเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ในอดีตเคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์ และเคยดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์ รวมทั้งเป็นผู้นำของชุมชน

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด เนื่องจากต้องการสานงานต่อจากการที่เคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์ ซึ่งได้หมดวาระ และสมาชิกได้มีการเสนอชื่อผู้ตรวจสอบกิจการในที่ประชุมใหญ่ รวม 4 คน ซึ่งนายณรงค์ พรหมเลิศ ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกให้เป็น ผู้ตรวจสอบกิจการในปี 2545 สำหรับสหกรณ์ที่รับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมีเพียงสหกรณ์เดียว คือ สหกรณ์ การเกษตรกุมภวาปี จำกัด

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การตรวจสอบกิจการ”

นายณรงค์ พรหมเลิศ ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม หลักสูตร การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย สำหรับผู้ตรวจสอบกิจการจากกรม ฯ เนื่องจากได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการเป็นปีแรก และไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการจากหน่วยงานอื่น แต่ถ้ามมีการจัดอบรมก็ประสงค์จะเข้ารับการอบรม อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจสอบกิจการได้บอกว่าตนเองมีความรู้ด้านบัญชีและสามารถดูงบการเงินได้บ้าง

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 500 บาท และใช้เวลาในการตรวจสอบโดยเฉลี่ยประมาณ 2 – 3 วัน/ครั้ง แนวทางการปฏิบัติงานโดยสังเขป คือ

4.1 ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในโดยศึกษาระบบการทำงานและขั้นตอนการทำงานของพนักงาน และมีการกำหนดเป้าหมายการตรวจสอบไว้ครบทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านเงินรับฝาก ด้านสินเชื่อ ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านธุรกิจรวบรวมผลผลิต

4.2 ในการตรวจสอบจะตรวจด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านสินเชื่อ และในการตรวจสอบแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม และเรื่องที่ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ เรื่องสินค้า เพราะสหกรณ์เคยมีปัญหาจากสินค้าขาดหายเป็นจำนวนมาก และในการตรวจสอบจะดูว่าในเดือนนั้นมีการขายสินค้าไปเท่าใด มีหลักฐานครบถ้วนหรือไม่ สำหรับการติดตามด้านสินค้าขาดบัญชีนั้น ผู้ตรวจสอบกิจการได้มีการติดตามทุกเดือน และมีการเสนอให้ตั้งคณะกรรมการ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบกิจการได้นำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาใช้ประกอบการปฏิบัติงานด้วย และหากพบข้อสังเกตที่สำคัญผู้ตรวจสอบกิจการจะรายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบด้วยวาจา มิได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร

อนึ่ง ผู้ตรวจสอบกิจการได้บอกว่าในการเข้าตรวจสอบทุกครั้งจะได้รับความสะดวกจากสหกรณ์ในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องการตรวจสอบ

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือนแต่ไม่ได้จัดทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแต่จดไว้ในสมุดบันทึกของตนเองแล้วนำเสนอรายงานด้วยวาจา อย่างไรก็ตามผู้ตรวจสอบกิจการจะนำเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการเป็นลายลักษณ์อักษร ต่อที่ประชุมใหญ่

6. ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

6.1 ค่าตอบแทนน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลาที่เข้าปฏิบัติงาน

6.2 มีความรู้เกี่ยวกับระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตรไม่เพียงพอ

7. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

7.1 ในการอบรมควรให้ความรู้เกี่ยวกับระบบบัญชีก่อนเป็นวิชาแรก เพื่อเสริมสร้างความรู้พื้นฐานให้กับผู้ตรวจสอบกิจการ

7.2 ผู้ตรวจสอบกิจการทุกคนควรมีคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

7.3 ต้องการให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเข้ามาช่วยเหลือให้มากขึ้น

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 5 คน คือ กรรมการ 4 คน และผู้จัดการ 1 คน จากการสัมภาษณ์สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้มีการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกสหกรณ์เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่แล้วลงมติคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง อดีตเคยเป็นประธานกรรมการของสหกรณ์ชุดก่อน และเคยดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 500 บาท โดยกำหนดว่าผู้ตรวจสอบกิจการต้องเข้าปฏิบัติงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2 – 3 วัน แต่ในทางปฏิบัติผู้ตรวจสอบกิจการเข้ามาปฏิบัติงานบ่อยครั้ง เฉลี่ยประมาณเดือนละ 2 – 3 ครั้ง

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการและมีการเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการเป็นประจำทุกเดือน แต่ไม่ได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพียงแต่จดไว้ในสมุดบันทึกของตนเองแล้วนำเสนอรายงานด้วยวาจา

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการเห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ เพราะทำให้สหกรณ์ได้รับประโยชน์หลายอย่าง เช่น ป้องกันการทุจริตและสามารถปิดบัญชีได้ รวมถึงทำให้มีการคานอำนาจในการบริหารและมีการตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ (ความเห็นของผู้จัดการสหกรณ์) และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ทั้งในการปฏิบัติงานของพนักงานและด้านเอกสารต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ (รายละเอียดประกอบที่ 1)

ข้อสังเกตของฝ่ายติดตามและประเมินผล

1. ผู้ตรวจสอบกิจการอดีตเคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์มาก่อน แต่หมดวาระลง จึงมาเป็นผู้ตรวจสอบกิจการพลางไปก่อน เพื่อรอเวลาให้ประธานคนปัจจุบันหมดวาระและจะได้กลับมาสมัครเป็นกรรมการใหม่

2. จากการสัมภาษณ์ สังเกตได้ว่า กรรมการสหกรณ์จะไม่เข้าใจชัดเจนถึงหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ แต่ผู้จัดการสหกรณ์ได้ตอบนำว่าการมีผู้ตรวจสอบสหกรณ์ทำให้มีการคานอำนาจในการบริหารและมีการตรวจสอบซึ่งกันและกันได้

สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด จังหวัด อุตรธานี

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจดูการปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการ และสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 165 หมู่ที่ 2 ถนนอภัยสำราญ ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุตรธานี จัดทะเบียนเป็นประเภทสหกรณ์การเกษตรโดยการควบจากสหกรณ์หาทุนและสหกรณ์หนองหาน 1,2,3,4 สหกรณ์ชายข้าว สหกรณ์ที่ดินหนองบ่อ รวม 6 สหกรณ์ เข้าเป็น สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2517 มีปีทางบัญชี คือ 31 มีนาคม นับถึงปัจจุบันได้ ดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 28 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้นจำนวน 2,832 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และกรรมการ จำนวน 8 คน
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 10 คน
คือ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่การเงิน
เจ้าหน้าที่บัญชี และเจ้าหน้าที่สินเชื่อ จำนวน 3 คน
และเจ้าหน้าที่การตลาด จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ธุรการ
4. ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 1 คน

คณะกรรมการ และ ผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
ถ่ายรูปพร้อมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตามและประเมินผล

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 69,186,211.86 บาท มีปริมาณธุรกิจ 56,824,900.07 บาท รายได้จำนวน 17,227,489.95 บาท ค่าใช้จ่ายจำนวน 13,819,229.68 บาท และกำไรสุทธิ ประจำปี จำนวน 3,408,260.27 บาท หากพิจารณาขนาดและคุณภาพชั้นของสหกรณ์พบว่า สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก และมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับดีมาก (ข้อมูลจากกองประมวลผลและพัฒนาสารสนเทศ)

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด ได้มีการบรรจวาระการประชุม เรื่องพิจารณาเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ และการกำหนดค่าตอบแทนไว้ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับเลือกตั้งในปี 2545 เป็นบุคคลภายนอกซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด มีผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 1 คน และสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ให้การสัมภาษณ์ คือ นายสถาพร โพธิ์ราชา อายุ 71 ปี เป็นข้าราชการบำนาญ อดีตเคยรับราชการอยู่ที่สำนักงานประถมศึกษาอำเภอหนองหาน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต และไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด เนื่องจากมีเพื่อนที่เป็นกรรมการสหกรณ์ได้เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่ รวม 2 คน คือ นายแสวง คำแพงราช ซึ่งอดีตเป็นประธานกรรมการสหกรณ์และนายสถาพร โพธิ์ราชา ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ และจำนวนสหกรณ์ที่ตนรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมีเพียงสหกรณ์เดียวเท่านั้น คือ สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด แต่ในอดีตเคยเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุดรธานี จำกัด มาก่อน

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การตรวจสอบกิจการ”

ผู้ตรวจสอบกิจการเคยเข้ารับการอบรม หลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” และหน่วยงานที่จัดคือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 6 สำหรับค่าใช้จ่ายในการเข้าอบรมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบโดยออกค่าพาหนะไป – กลับ และในการปฏิบัติงานจะใช้คู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย ซึ่งได้รับมาจากการเข้าอบรมกับกรมฯ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน (และยังมีคู่มือของสันนิบาตสหกรณ์ด้วย) และทุกวันนี้ก็ยังเก็บรักษาคู่มือของกรมฯ ไว้อย่างดีแม้ว่าจะถูกน้ำท่วมจนเปียกแต่ยังนำมาอบให้แห้งและใช้งานต่อจนถึงปัจจุบัน (ผู้ตรวจสอบกิจการได้นำมาให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตามและประเมินผลด้วย)

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 1,000 บาท และใช้เวลาในการตรวจสอบโดยเฉลี่ยประมาณ 3 วัน/สัปดาห์ แนวทางการปฏิบัติงานโดยสังเขป คือ

4.1 ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในแต่ละด้าน (ตามคู่มือของกรมฯ) ก่อนเริ่มต้นการตรวจสอบ และได้กำหนดแผนการตรวจสอบไว้ล่วงหน้าครบทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านเงินรับฝาก ด้านสินเชื่อ ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านธุรกิจรวบรวมผลิตผล

4.2 ในการตรวจสอบแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุมงบประมาณและแผนงาน **เรื่องที่ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษคือ เรื่องค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการทัศนศึกษาดูงานของกรรมการโดยเปรียบเทียบงบประมาณกับแผนงาน** นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบกิจการได้นำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาใช้ประกอบการปฏิบัติงานด้วย และถ้าตรวจพบข้อสังเกตที่สำคัญ ผู้ตรวจกิจการจะรายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบ

อนึ่ง ในการตรวจสอบกิจการทุกครั้ง ผู้ตรวจสอบกิจการจะได้รับความสะดวกจากสหกรณ์ในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องตรวจสอบ เพราะผู้ตรวจสอบกิจการแจ้งล่วงหน้าก่อนว่าจะเข้าตรวจเมื่อใดและจะตรวจเรื่องอะไรบ้าง

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการจะจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการทุกครั้งที่ได้เข้าตรวจสอบและนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน โดยจัดทำตามรูปแบบการนำเสนอรายงานในคู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย และมีการปรับใช้บ้างตามสมควร รวมถึงการนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ (รายละเอียดประกอบที่ 2)

6. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

6.1 คู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย

- (1) เนื้อหาของคู่มือควรจะเน้นเกี่ยวกับระบบบัญชีให้มากขึ้น
- (2) รูปแบบการจัดทำรายงานมีรายละเอียดมากเกินไป
- (3) ควรแยกการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในออกจากบันทึก

การปฏิบัติงานในแต่ละด้านเนื่องจากเห็นว่าได้มีการประเมินประสิทธิภาพในครั้งแรกนี้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน และจัดทำบันทึกการปฏิบัติงานในทุกครั้งเข้าที่ตรวจสอบอีก

(4) รายงานการตรวจสอบกิจการควรกระชับรัด ชัดเจน และมีหัวข้อเท่าที่จำเป็น เช่น วิธีการและขอบเขตของการตรวจสอบ

6.2 หลักสูตร

- ควรอบรมความรู้พื้นฐานด้านบัญชี สำหรับสหกรณ์การเกษตรเพื่อให้มีความเข้าใจต่อเนื่องกับหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการ ก่อนเป็นเวลา 1 วัน

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 2 คน คือ กรรมการและผู้จัดการ และจากการสัมภาษณ์สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้มีการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกสหกรณ์ เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่แล้วลงมติคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นข้าราชการบำนาญ ซึ่งอดีตเคยเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุดรธานีจำกัด

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 1,000 บาท โดยกำหนดว่าผู้ตรวจสอบกิจการต้องเข้าปฏิบัติงานอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ในทางปฏิบัติผู้จัดการและคณะกรรมการบอกว่าผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้ามาปฏิบัติงานเกือบทุกวัน

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการและมีการเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการเป็นประจำทุกเดือน และมีการนำเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการเห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการของ

สหกรณ์

เพราะทำให้สหกรณ์ได้รับประโยชน์หลายประการทั้งในด้านการเงินการบัญชี การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน และการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์

ข้อสังเกตของฝ่ายติดตามและประเมินผล

จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด ได้ผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งมีความรู้ความสามารถ รวมถึงมีความใส่ใจในการตรวจสอบกิจการ และเป็นที่ยอมรับของกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ซึ่งทำให้สหกรณ์ได้รับทราบผลการปฏิบัติงาน ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและนำมาพิจารณาปรับปรุงให้การบริหารงานของสหกรณ์เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด จังหวัด เลย

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการ และสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 23/6 ตำบลกุดปอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย จัดทะเบียนเป็นประเภทสหกรณ์การเกษตร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2518 มีปีทางบัญชี 31 มีนาคม นับถึงปัจจุบันดำเนินงานมาเป็นเวลา 27 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้นจำนวน 3,971 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และกรรมการ จำนวน 12 คน
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 31 คน คือ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 6 คน เจ้าหน้าที่บัญชี 2 คน เจ้าหน้าที่การตลาดจำนวน 19 คน เจ้าหน้าที่การเงิน และ เจ้าหน้าที่ธุรการ ตำแหน่งละ 1 คน
4. ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน

215,193,403.87 บาท มีปริมาณธุรกิจ 307,349,811.51 บาท รายได้จำนวน 89,438,269.30 บาท ค่าใช้จ่ายจำนวน 87,634,139.92 บาท และกำไรสุทธิประจำปี จำนวน 1,804,129.38 บาท หากพิจารณาขนาดของ สหกรณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด ได้มีการบรรจุวาระการประชุม เรื่องพิจารณาเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปีและผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับเลือกตั้งในปี 2545 เป็นสมาชิกของสหกรณ์ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด มีผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 1 คน และสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้ให้การสัมภาษณ์ คือ นายวัฒนา นวลจันทร์ อายุ 54 ปี เป็นผู้ใหญ่บ้าน

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเป็นสมาชิกของสหกรณ์

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด เนื่องจากสมาชิกได้เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่ รวม 2 คน ซึ่งนายวัฒนา นวลจันทร์ ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ สำหรับสหกรณ์ที่รับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมีเพียงสหกรณ์เดียวคือ สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การผู้ตรวจสอบกิจการ”

ผู้ตรวจสอบกิจการเคยเข้ารับการอบรมหลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” และหน่วยงานที่จัดคือ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิลำเนาที่ 6 สำหรับค่าใช้จ่ายในการเข้าอบรมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ และในการปฏิบัติงานจะใช้คู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย ซึ่งได้รับมาจากการเข้าอบรมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้เคยผ่านการอบรมความรู้ด้านบัญชีจากกองทุนหมู่บ้านนบอน

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน ๆ ละ 300 บาท โดยที่ประชุมใหญ่ให้

เข้าปฏิบัติงานเดือนละ 2 วัน รวมเป็นเงิน จำนวน 600 บาท ต่อเดือน และผู้ตรวจสอบกิจการใช้เวลา การตรวจสอบโดยเฉลี่ย 2 – 3 วัน/ครั้ง แนวทางการปฏิบัติงานโดยสังเขป คือ

4.1 ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในแต่ละด้าน (ตามคู่มือของกรมฯ) ก่อนเริ่มต้น การตรวจสอบ และได้กำหนดแผนการตรวจสอบไว้ล่วงหน้าครบทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านเงินรับฝาก ด้านสินเชื่อ ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านธุรกิจรวบรวมผลผลิต

4.2 ในการตรวจสอบจะตรวจด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านการจัดหาสินค้า มาจำหน่ายและด้านสินเชื่อ และในการตรวจสอบแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม และเรื่องให้ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ เอกสารประกอบการจ่ายเงิน (ใบสำคัญจ่าย) และหากพบข้อสังเกตที่สำคัญจะแจ้งให้ผู้จัดการ/คณะกรรมการทราบโดยมิได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร แต่จะบันทึกในสมุดปฏิบัติงานและนำเสนอด้วยวาจา อย่างไรก็ตามผู้ตรวจสอบกิจการยังไม่เคยนำผลการ ตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาประกอบในการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการ ได้บอกว่าในการเข้าตรวจสอบทุกครั้งจะได้รับความสะดวกจาก สหกรณ์ในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องการตรวจสอบ

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือนแต่ไม่ได้จัดทำ รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแต่บันทึกในสมุดปฏิบัติงานของตนเอง และนำเสนอผลการตรวจสอบ ด้วยวาจา

6. ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการเพียงคนเดียว ทำให้ตรวจสอบได้ไม่ละเอียด ไม่มีที่ปรึกษา

7. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

7.1 ควรมีการฝึกปฏิบัติในระหว่างการอบรม รวมทั้งพาไปศึกษาดูการปฏิบัติงานจริง และยกตัวอย่างประกอบมากขึ้น

7.2 ระยะเวลาในการอบรมสั้นเกินไป และควรมีการอบรมต่อเนื่องเพื่อจะได้ไม่ลืม

7.3 ควรมีหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการสำหรับสหกรณ์ที่ใช้คอมพิวเตอร์

7.4 สหกรณ์ควรเพิ่มผู้ตรวจสอบกิจการ เป็น 2 คน

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 2 คน คือ กรรมการและผู้จัดการ จากการสัมภาษณ์สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้มีการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ ในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกสหกรณ์
นำเสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่แล้วจึงลงมติคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสหกรณ์

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดค่าตอบแทน เป็นรายวันๆละ 300 บาท โดยต้องเข้าปฏิบัติงาน
เดือนละ 2 วัน

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน แต่สำหรับการ
เสนอ

รายงานการตรวจสอบกิจการ จะเสนอเฉพาะเดือนที่มีข้อสังเกตเท่านั้นและมิได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพียงแต่
จะจดบันทึกไว้ในสมุดของตนเองแล้วนำเสนอด้วยวาจา

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการ เห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์
เพราะทำให้สหกรณ์ได้รับความเชื่อถือและยังช่วยเหลือกรรมการในการทำงานไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง
พร้อมทั้งช่วยให้ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะที่เป็น
ประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านการบริหารงาน

ข้อสังเกตของฝ่ายติดตามและประเมินผล

ผู้จัดการไม่เห็นความสำคัญของมีผู้ตรวจสอบกิจการ เนื่องจากผู้ตรวจสอบกิจการมีความรู้
ความสามารถยังไม่เหมาะสม แต่ที่มีผู้ตรวจสอบกิจการเพราะกฎหมายกำหนดไว้

☆☆☆☆☆☆☆☆

สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด
จังหวัด เลย

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานการ
ตรวจสอบ กิจกรรมและสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร
วังสะพุง จำกัด เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 56 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีสงคราม อำเภอ
วังสะพุง จังหวัดเลย จดทะเบียนเป็นประเภทสหกรณ์การเกษตรตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511
โดยการควบสหกรณ์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2518 มีปีทางบัญชี 31 มีนาคม นับถึงปัจจุบันได้ดำเนินงาน
มาแล้วเป็นเวลา 27 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 3,585 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ เลขานุการ และกรรมการจำนวน 12 คน
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 14 คน คือ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 4 คน
เจ้าหน้าที่การตลาด 2 คน เจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่บัญชี ตำแหน่งละ 1 คน พนักงานขายจำนวน 4
คน
4. ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น
จำนวน

88,300,491.87 บาท มีปริมาณธุรกิจ 82,767,944.87 บาท รายได้จำนวน 43,464,244.65 บาท ค่าใช้จ่าย
จำนวน 40,748,440.95 บาท และกำไรสุทธิประจำปี จำนวน 2,715,803.70 บาท หากพิจารณาขนาดของ
สหกรณ์พบว่า สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด ได้มีการบรรจุวาระการประชุม เรื่องพิจารณา
เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับเลือกตั้งในปี
2545 มีทั้งบุคคลภายนอกและสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด มีผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน และสรุปผลการ
สัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ให้การสัมภาษณ์มีจำนวน 2 คน คือ นายสำลี ปานะสุทธิ อายุ
63 ปี อาชีพเกษตรกร อดีตเป็นข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตำแหน่งผู้ช่วยสหกรณ์จังหวัด สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ และนายเคน ทังโคตร อายุ 67 ปี อาชีพเกษตรกร
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ปัจจุบันเป็นสมาชิกสหกรณ์ ในอดีตเป็นกำนัน

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด เนื่องจาก
ได้รับการติดต่อจากกรรมการ พร้อมทั้งได้รับการเสนอชื่อจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ และ
จำนวนสหกรณ์ที่รับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมี จำนวน 2 สหกรณ์ มีความรู้ด้านบัญชี ด้านการจัดการ หรือ
ด้านการบริหารงานของสหกรณ์ เนื่องจากเคยดำรงตำแหน่งผู้ช่วยสหกรณ์จังหวัดมาก่อน

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การผู้ตรวจสอบกิจการ”

นายสำลี ปานะสุทธิ เคยเข้ารับการอบรม หลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย”
โดยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 6 และหน่วยงานที่จัดคือ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ค่าใช้จ่าย
ในการเข้ารับการอบรมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ สำหรับนายเคน ทังโคตร ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม แต่ถ้า
มีการจัดอบรมก็ประสงค์ที่จะเข้ารับการอบรม อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงานจะใช้คู่มือการตรวจสอบกิจการ
อย่างง่าย ซึ่งได้รับมาจากการเข้าอบรมจากกรมฯ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับค่าตอบแทน คนละ 10,000 บาท ต่อปี และใช้เวลาในการ
ตรวจสอบโดยเฉลี่ยประมาณ 3 – 5 วันต่อเดือน แนวทางการปฏิบัติงานโดยสังเขป ดังนี้

4.1 ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในแต่ละด้าน (ตามคู่มือของกรมฯ) ก่อน
เริ่มต้นการตรวจสอบ และได้กำหนดแผนการตรวจสอบไว้ล่วงหน้าครบทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารทั่วไป
ด้านการเงิน ด้านเงินรับฝาก ด้านสินเชื่อ ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านธุรกิจรวบรวมผลิตผล

4.2 การตรวจสอบแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม **เรื่องที่ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ ด้านสินเชื่อ และด้านการเงินการบัญชี** นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบกิจการได้นำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาใช้ประกอบการปฏิบัติงานด้วย และหากตรวจพบข้อสังเกตสำคัญ ผู้ตรวจสอบกิจการได้รายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบ แต่ส่วนใหญ่จะพบข้อสังเกตที่ไม่เป็นสาระสำคัญ เช่น ลายเซ็นของผู้อนุมัติไม่ครบถ้วนซึ่งได้แนะนำให้แก้ไขแล้ว เป็นต้น และในการเข้าตรวจสอบทุกครั้งจะได้รับความสะดวกจากสหกรณ์ ในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องตรวจสอบ

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการจะจัดทำรายงานทุกครั้งที่เข้าตรวจสอบและนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน

6. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

6.1 เพื่อให้การอบรมมีประสิทธิภาพ ควรมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมที่มีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกันไว้ในรุ่นเดียวกัน

6.2 ควรมีการเน้นข้อสังเกตที่สำคัญในการตรวจสอบ

6.3 ต้องการให้กรมฯ แบ่งการอบรมเป็นแต่ละด้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

6.4 ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรม เป็น 3 – 5 วัน

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 2 คน คือกรรมการและผู้จัดการ จากการสัมภาษณ์ สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้มีการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ โดยสมาชิกสหกรณ์ เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่แล้วลงมติเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง มีจำนวน 2 คน ในจำนวนนี้เป็นบุคคลภายนอก 1 คน ซึ่งอดีตเคยเป็นข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ และอีก 1 คน เป็นสมาชิกของสหกรณ์

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดค่าตอบแทน คนละ 10,000 บาท ต่อปี โดยกำหนดว่าผู้ตรวจสอบกิจการต้องเข้าปฏิบัติงาน 3 – 5 วันต่อเดือน

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการและมีการเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการเป็นประจำทุกเดือน และมีการนำเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร

กรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร
วังสะพุง จำกัด กำลังให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่
ฝ่ายติดตามและประเมินผล

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการเห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ เพราะสามารถให้คำแนะนำคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับสหกรณ์ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ทั่วถึงทุกด้าน ทั้งด้านบริหาร การเงิน สินเชื่อ และอื่นๆ หากพบข้อสังเกต จะแจ้งให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขทันที

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

สหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด จังหวัด หนองคาย

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการ และสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 305 หมู่ที่ 6 ถนนมิตรภาพ ตำบลทำบ่อ อำเภอทำบ่อ จังหวัดหนองคาย จัดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2518 มีปีทางบัญชี 31 มีนาคม นับถึงปัจจุบันได้ดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 27 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 3,067 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการจำนวน 11 คน
3. เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ จำนวน 10 คน คือ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 3 คน เจ้าหน้าที่การตลาด 3 คน เจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีตำแหน่งละ 1 คน
4. ผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 3 คน

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน

119,402,986.42 บาท มีปริมาณธุรกิจ 60,607,841.70 บาท รายได้จำนวน 15,255,691.37 บาท ค่าใช้จ่าย จำนวน 11,345,505.50 บาท และกำไรสุทธิประจำปี จำนวน 3,910,185.87 บาท หากพิจารณาขนาดและคุณภาพขั้นของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด จัดเป็น สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก และมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับดี (ข้อมูลจากกองประมวลผลและพัฒนาสารสนเทศ)

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรท่าวำบจำกัด ได้มีการบรรจวาระการประชุม เรื่องพิจารณาแต่งตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปีและผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวน 3 คน และเป็นสมาชิกของสหกรณ์ทุกคน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรท่าวำบ จำกัด มีผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 3 คน และสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการมี จำนวน 3 คน แต่ที่ให้สัมภาษณ์มีจำนวน 2 คน คือ นายสนั่น ปุ่นนา อายุ 63 ปี อาชีพค้าขาย ปัจจุบันสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นสมาชิกสหกรณ์ (อดีตเคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์) และนายสวัน ชาวชายโขง อายุ 65 ปี อาชีพค้าขาย สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นสมาชิกสหกรณ์ (อดีตเคยเป็นคณะกรรมการสหกรณ์)

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรท่าวำบ จำกัด เนื่องจากต้องการเข้ามาตรวจสอบความเรียบร้อยของสหกรณ์และการทำงานของคณะกรรมการ และจำนวนสหกรณ์ที่รับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ มีเพียงสหกรณ์เดียว คือ สหกรณ์การเกษตรท่าวำบ จำกัด

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การตรวจสอบกิจการ”

ผู้ตรวจสอบกิจการทั้ง 3 คน ไม่เคยเข้ารับการอบรม หลักสูตร การตรวจสอบกิจการ อย่างง่ายจากกรมฯ แต่ถ้ามมีการจัดอบรมก็ประสงค์ที่จะเข้ารับการอบรม อย่างไรก็ตามผู้ตรวจสอบกิจการบอกว่า เวลาปฏิบัติงานจะใช้วิธีสอบถามจากหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ และอาศัยประสบการณ์ที่เคยเป็นประธานกรรมการ และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มาก่อน

เจ้าหน้าที่กำลังสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรท่าวำบ จำกัด

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ที่ประชุมใหญ่มีมติกำหนดค่าตอบแทนเดือนละ 400 บาท ต่อคน แต่ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการไม่ได้จ่ายเป็นค่าตอบแทน แต่ให้เป็นค่าเบี้ยประชุมเดือนละ 200 บาท เท่านั้น ผู้ตรวจสอบกิจการจะใช้เวลาในการตรวจสอบโดยเฉลี่ยประมาณ 2 – 3 วัน/ เดือน แนวทางปฏิบัติงานโดยสังเขป คือ

4.1 ไม่มีการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน แต่ได้กำหนดแผนการตรวจสอบในด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านสินเชื่อ ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านรวบรวมผลิตผล โดยแบ่งงานกันทำ กล่าวคือ นายสนั่น ปุณนา ตรวจสอบเอกสารสมุดบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ รวมทั้งตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภท นายสวน ชาวชายโขง ตรวจสอบสัญญาจ้างและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่ายประจำปี นายลา ผาบเสียน ติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการ การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติคณะกรรมการดำเนินการ

4.2 การตรวจแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม เรื่องที่ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ ด้านการเงิน โดยจะดูใบเสร็จรับเงิน ใบเบิกเงินและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงิน หากตรวจพบข้อสังเกตผู้ตรวจสอบกิจการจะรายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบ แต่เวลาที่เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ คณะกรรมการไม่ยอมทำตามข้อเสนอแนะนั้น ๆ อย่างไรก็ตามผู้ตรวจสอบกิจการไม่เคยนำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาใช้ประกอบการปฏิบัติงาน

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน แต่การเสนอรายงานจะจัดทำเฉพาะเดือนที่มีข้อสังเกตเท่านั้นและจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร และก่อนที่จะเสนอรายงานใหม่จะมีการติดตามสอบถามถึงข้อเสนอแนะในเดือนต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

6. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

- ต้องการให้คณะกรรมการสนใจแก้ไขข้อเสนอแนะที่ผู้ตรวจสอบกิจการได้ให้คำแนะนำ

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมี จำนวน 2 คน คือกรรมการและผู้จัดการ จากการสัมภาษณ์ ระบุได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้คัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิก สหกรณ์นำเสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่ และลงมติเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวน 3 คน จากการเสนอชื่อทั้งสิ้นจำนวน 4 คน และทุกคนเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยคนแรกอดีตเคยเป็นประธาน กรรมการสหกรณ์ ส่วนอีก 2 คน อดีตเคยเป็นคณะกรรมการสหกรณ์

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ผู้ตรวจสอบกิจการไม่ได้รับค่าตอบแทนตามมติที่ประชุมใหญ่กำหนด แต่รับเป็น ค่าเบี้ยประชุม เดือนละ 200 บาท ต่อคน เท่านั้น โดยกำหนดว่าผู้ตรวจสอบกิจการต้องเข้าปฏิบัติงานเดือนละ 2-3 วัน

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือนแต่การนำเสนอ รายงานการตรวจสอบกิจการจะจัดทำเฉพาะเดือนที่มีข้อสังเกตเท่านั้น และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการเห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการของ สหกรณ์เพราะทำให้สหกรณ์ได้รับประโยชน์หลายอย่างทั้งในด้านการบริหาร การเงินและบัญชี และให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์หลายอย่างทั้งในด้านการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ทั้งในด้านเอกสารต่างๆ ด้านการบัญชี การแต่งตั้งคณะกรรมการ และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และ คณะกรรมการ

ข้อสังเกตของฝ่ายติดตามและประเมินผล

1. สหกรณ์ไม่ให้ความสำคัญ กับผู้ตรวจสอบกิจการเท่าที่ควร สังเกตได้จากคำบอกเล่า ของผู้ตรวจสอบกิจการ ว่าเวลามาประชุมจะอยู่ได้เฉพาะวาระของผู้ตรวจสอบกิจการเท่านั้น แต่ถ้าเป็น วาระอื่นจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมรับฟัง

2. ผู้ตรวจสอบกิจการ อดีตเคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์และคณะกรรมการของ

สหกรณ์ แต่ได้ลาออกเนื่องจากความคิดเห็นขัดแย้งกับคณะกรรมการบางคนและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ จึงต้องการเข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ เพื่อจะได้ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด จังหวัด ขอนแก่น

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการ และการสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 192 หมู่ที่ 1 ถนนเหล่านาดี ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จัดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2517 มีปีทางบัญชี 31 มีนาคม นับถึงปัจจุบันได้ดำเนินงานมาแล้ว เป็นเวลา 28 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 5,985 คน
2. คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิกและคณะกรรมการจำนวน 11 คน
3. เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ จำนวน 16 คน คือ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่การเงิน 2 คน เจ้าหน้าที่บัญชี 3 คน เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 5 คน เจ้าหน้าที่การตลาด 3 คนและเจ้าหน้าที่สวัสดิการ 2 คน
4. ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 3 คน

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 279,386,512.32 บาท มีปริมาณธุรกิจ 151,472,732.40 บาท รายได้จำนวน 39,740,002.68 บาท ค่าใช้จ่ายจำนวน 25,989,785.47 บาท และกำไรสุทธิประจำปีจำนวน 13,750,217.21 บาท หากพิจารณาขนาดของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด ได้มีการบรรจุวาระการประชุม เรื่องพิจารณาเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับการเลือกตั้งมีทั้งเป็นบุคคลภายนอกและสมาชิกของสหกรณ์ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ให้การสัมภาษณ์มีจำนวน 3 คน คือ นายประสิทธิ์ คลังทอง อายุ 62 ปี เป็นข้าราชการบำนาญ อดีตเคยรับราชการตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต และไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ คนที่ 2 และ 3 คือ นายมณี คำสมศรี และนายอนงค์ ศิริโนนรัง อายุ 72 ปี และ 69 ปี ตามลำดับ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพเกษตรกร อดีตเป็นประธานกรรมการสหกรณ์ทั้ง 2 ราย และยังเป็นสมาชิกของสหกรณ์

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด เนื่องจากสมาชิกได้เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่และเต็มใจที่จะเข้ามาช่วยเหลือสหกรณ์ จำนวนสหกรณ์ที่รับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมีเพียงสหกรณ์เดียว คือ สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด สำหรับความรู้และประสบการณ์ด้านบัญชีและการจัดการหรือด้านบริหารงานนั้นพบว่า นายประสิทธิ์ คลังทอง เคยตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีของโรงเรียน (สมัยที่ยังรับราชการ) ส่วนนายมณี คำสมศรี และนายอนงค์ ศิริโนนรัง มีประสบการณ์ในการบริหารงานของ สหกรณ์เป็นเวลาหลายปี

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การตรวจสอบกิจการ”

ผู้ตรวจสอบกิจการเคยเข้ารับการอบรมหลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” ทั้ง 3 คน และหน่วยงานที่จัด คือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 6 และสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบค่าพาหนะในการเข้ารับการอบรม และในการปฏิบัติงานจะใช้คู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่ายซึ่งได้รับมาจากการเข้าอบรมกับกรมฯ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน ๆ ละ 200 บาท ต่อคน และใช้เวลาในการตรวจสอบโดยเฉลี่ยเดือนละ 3 วัน แนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการโดยสังเขป คือ

4.1 ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในแต่ละด้าน และมีการกำหนดวิธีการและปริมาณการตรวจสอบ โดยมาประชุมร่วมกันก่อนเข้าตรวจสอบ และได้กำหนดแผนการตรวจสอบไว้ก่อนล่วงหน้าครบทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารทั่วไป ด้านการเงิน ด้านเงินรับฝาก ด้านสินเชื่อ ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และด้านธุรกิจรวบรวมผลผลิต

4.2 การตรวจสอบแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม แผนงานและงบประมาณ **เรื่องให้ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ เรื่องค่าใช้จ่าย** และหากตรวจพบข้อสังเกตสำคัญ ผู้ตรวจสอบกิจการจะรายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบ

อนึ่ง ในการเข้าตรวจสอบทุกครั้งผู้ตรวจสอบกิจการจะได้รับความสะดวกจากสหกรณ์ ในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องการตรวจสอบ และผู้ตรวจสอบกิจการได้นำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาประกอบประกอบการปฏิบัติงานด้วย

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการจะจัดทำรายงานทุกครั้งที่เข้าตรวจสอบและนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน รวมถึงการนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ (รายละเอียดประกอบที่ 3)

6. ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

6.1 กรรมการไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ไม่ให้ความสนใจต่อผู้ตรวจสอบกิจการ

6.2 ถูกจำกัดเวลาในการเข้าตรวจสอบ

6.3 สมาชิกไม่เข้าใจหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ

7. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

7.1 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ควรมีการอบรมเพิ่มเติมโดยนำผู้ที่ผ่านการอบรมในครั้งแรกมาให้ความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านบัญชี และเทคนิคการตรวจสอบในแต่ละด้าน

7.2 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้แก่คณะกรรมการ และสร้างความเข้าใจกับสมาชิกเพื่อให้เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการมีผู้ตรวจสอบกิจการ รวมถึงการเลือกผู้ตรวจสอบกิจการในวันประชุมใหญ่ มิใช่เลือกพรรคพวกเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสหกรณ์

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 2 คน คือกรรมการและผู้จัดการ จากการสัมภาษณ์สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้คัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกสหกรณ์เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่ และลงมติคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวน 3 คน และทุกคนเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยคนแรกเป็นข้าราชการบำนาญ อดีตเคยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ส่วนคนที่ 2 และ 3 อดีตเคยเป็นประธานกรรมการและรองประธานกรรมการตามลำดับ

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดค่าตอบแทนการตรวจสอบกิจการเป็นรายวัน ๆ ละ 200 บาท ต่อคน โดยกำหนดว่าผู้ตรวจสอบกิจการต้องเข้าปฏิบัติงานเดือนละ 3 วัน โดยปฏิบัติงาน ในวันที่ 1-3 ของทุกเดือน

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน โดยผลัดกันเข้าร่วมประชุมเดือนละ 1 คน หมุนเวียนกันไป และมีการเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการเป็นประจำทุกเดือน โดยมีการนำเสนอรายงานการตรวจสอบกิจการ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการเห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพราะทำให้สหกรณ์ได้รับประโยชน์ทั้งในด้านการเงิน การบัญชีและด้านการบริหารงาน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด จังหวัด ขอนแก่น

ฝ่ายติดตามและประเมินผล ได้เข้าติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการ และสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ , คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2545 และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ข้อมูลสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 84/3 หมู่ที่ 3 ถนนมิตรภาพ ตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น **จดทะเบียน**เป็นสหกรณ์การเกษตรตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2511 เมื่อ

วันที่ 1 มิถุนายน 2513 และเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2513 มีท้องที่ดำเนินการอยู่ในอำเภอบ้านไผ่และบางส่วนของกิ่งอำเภอโนนศิลา กิ่งอำเภอบ้านแฮด และอำเภอเปือยน้อย มีปีทางบัญชี 31 มีนาคม นับถึงปัจจุบันได้ดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 32 ปี

โครงสร้างสหกรณ์

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด มีโครงสร้าง ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 6,543 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ

รองประธาน กรรมการ เลขานุการและคณะกรรมการ จำนวน 12 คน

3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 13 คน คือ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่บัญชี 3 คน เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 4 คน เจ้าหน้าที่ตลาด 3 คน และเจ้าหน้าที่การเงิน 1 คน

4. ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน

ข้อมูลทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 122,417,867.98 บาท มีปริมาณธุรกิจ 101,103,335.30 บาท รายได้ จำนวน 24,355,672.49 บาท ค่าใช้จ่าย 20,177,006.74 บาท และกำไรสุทธิประจำปี จำนวน 4,178,665.75 บาท หากพิจารณาขนาดของสหกรณ์พบว่า สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก

การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด ได้มีการบรรจุวาระการประชุมเรื่องพิจารณาเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวน 2 คน และเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : ผู้ตรวจสอบกิจการ

① ผลการสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบกิจการ

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ให้การสัมภาษณ์มีจำนวน 2 คน คือ นายสวาท ใจดี และ นายสมจิต ไสเสริม อายุ 44 ปี และ 58 ปี ตามลำดับ อาชีพเกษตรกรรวม สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นสมาชิกสหกรณ์ อดีตเคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์ทั้ง 2 คน

2. การตัดสินใจรับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด เนื่องจากมีความสนใจประกอบกับสมาชิกได้เสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่และได้รับการคัดเลือกจำนวนสหกรณ์ที่รับเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมีเพียงสหกรณ์เดียว คือ สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด

3. การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ “การตรวจสอบกิจการ”

ผู้ตรวจสอบกิจการยังไม่เคยเข้ารับการอบรม หลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” จากกรมฯ เนื่องจาก ติดธุระไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้ แต่มีความสนใจเป็นอย่างมาก และจะมีการอบรม อีกทั้งประสงค์จะเข้ารับการอบรม อย่างไรก็ตามผู้ตรวจสอบกิจการได้บอกว่า ตนพอจะมีความรู้ด้านบัญชีและสามารถดูงบการเงินได้บ้างโดยอาศัยประสบการณ์ที่เคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์มาก่อน

4. ค่าตอบแทนและแนวทางการปฏิบัติงาน

ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับค่าตอบแทนคนละ 3,000 บาท ต่อปี โดยจะเข้าตรวจ 2 - 3 เดือน/ครั้ง และใช้เวลาในการตรวจสอบโดยเฉลี่ย 3 - 4 วัน/ครั้ง แนวทางการปฏิบัติงานโดยสังเขป คือ

4.1 ไม่มีการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในแต่จะใช้ประสบการณ์

ในการเป็นประธานกรรมการสหกรณ์มาก่อน และไม่มีการวางแผนการตรวจสอบไว้ล่วงหน้า โดยต่างคนต่างเข้าตรวจสอบและเมื่อตรวจเสร็จแล้วก็จะมาคุยกัน

4.2 การตรวจแต่ละด้านจะพิจารณาระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม เรื่องที่

ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ ด้านบัญชี และด้านสินเชื่อ และหากตรวจพบข้อสังเกตจะได้รายงานให้ที่ประชุมคณะกรรมการรับทราบโดยจัดพิมพ์ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการดำเนินการแก้ไข แต่ก็มีบางเรื่องที่คณะกรรมการละเลยไม่แก้ไข

อนึ่ง ในการเข้าตรวจสอบทุกครั้งผู้ตรวจสอบกิจการจะได้รับความสะดวกจากสหกรณ์ ในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องการตรวจสอบแต่ไม่ได้นำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพราะยังไม่มีข้อสังเกต

5. การจัดทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการจะจัดทำรายงานเฉพาะเดือนที่มีข้อสังเกตจากการตรวจสอบ โดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งมีการนำเสนอผลการตรวจสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการ สำหรับการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนั้น โดยปกติถ้าสะดวกจะเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง

6. ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

6.1 ค่าตอบแทนน้อย ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

6.2 คณะกรรมการไม่ค่อยเข้าใจหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ จึงไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

7. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

7.1 ต้องการให้จ่ายค่าตอบแทนเป็นรายวัน (ปฏิบัติงานวันใดก็จ่ายวันนั้น)

7.2 ต้องการคู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่ายเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน

7.3 ต้องการให้อบรม เรื่องระบบบัญชีและเทคนิคการตรวจสอบบัญชีทุกปี

ข้อมูลการสัมภาษณ์ : คณะกรรมการและผู้จัดการ

ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 3 คน คือ กรรมการ 2 คน และผู้จัดการ จากการสัมภาษณ์สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ได้คัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกสหกรณ์นำเสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่จำนวน 4 คน และลงมติคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวน 2 คน และเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยอดีตเคยเป็นประธานกรรมการ สหกรณ์ ทั้ง 2 คน

2. การกำหนดค่าตอบแทน

ที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดค่าตอบแทนคนละ 3,000 บาทต่อปี โดยจะจ่ายค่าตอบแทนให้ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี และกำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการเข้าปฏิบัติงานเดือนละ 2 ครั้ง

3. การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน แต่การนำเสนอรายงานจะจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเฉพาะเดือนที่มีข้อสังเกต สำหรับเดือนที่ไม่มีข้อสังเกตจะนำเสนอด้วยวาจา

4. ความเห็นในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการเห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ เพราะเป็นผลดีกับสหกรณ์โดยเฉพาะด้านการเงินการบัญชี และด้านการบริหารงานและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์โดยจะช่วยตรวจสอบและเจาะลึกในรายละเอียดของเอกสารหลักฐานต่าง ๆ

ส่วนที่สาม : บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รายงานการติดตามภาคสนาม เรื่อง การปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบข้อมูลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตร และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตร และสามารถนำข้อมูลมาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสนับสนุน และส่งเสริมให้สหกรณ์การเกษตรมีการบริหารจัดการที่ดี การติดตามครั้งนี้ได้ศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 6 จำนวน 4 จังหวัด และ 7 สหกรณ์ ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี 2 สหกรณ์ จังหวัดเลย 2 สหกรณ์ จังหวัดหนองคาย 1 สหกรณ์ และจังหวัดขอนแก่น 2 สหกรณ์

ผลการติดตาม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูลสหกรณ์ ด้านผู้ตรวจสอบกิจการ และด้านคณะกรรมการและผู้จัดการ ซึ่งสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

ด้านข้อมูลสหกรณ์

สหกรณ์เป้าหมายที่ได้ติดตาม มีทั้งสิ้น 7 สหกรณ์ สามารถสรุปข้อมูลสหกรณ์โดยสังเขป ดังนี้

1. สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด จังหวัดอุดรธานี จัดทะเบียนเมื่อ วันที่ 2 กันยายน 2517 ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2,974 คน คณะกรรมการดำเนินการ 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 12 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 1 คน ทุนดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 135.16 ล้านบาทเศษ และกำไรสุทธิ จำนวน 9.73 ล้านบาทเศษ จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มี

ขนาดใหญ่มาก และมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับดี มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 500 บาท

2. **สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด** จังหวัดอุดรธานี จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2517 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2,832 คน คณะกรรมการดำเนินการ 11 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 10 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 1 คน **ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 69.18 ล้านบาทเศษ และกำไรสุทธิ จำนวน 3.41 ล้านบาทเศษ** จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก **และมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับดีมาก** มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 1,000 บาท

3. **สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด** จังหวัดเลย จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 1 เมษายน 2518 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 3,971 คน คณะกรรมการดำเนินการ 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 31 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 1 คน **ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 215.19 ล้านบาทเศษ และกำไรสุทธิ จำนวน 1.80 ล้านบาทเศษ** จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 600 บาท

4. **สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด** จังหวัดเลย จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 1 สิงหาคม 2518 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 3,585 คน คณะกรรมการดำเนินการ 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 14 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 2 คน **ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 88.30 ล้านบาทเศษ และกำไรสุทธิ จำนวน 2.71 ล้านบาทเศษ** จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นทั้งสมาชิกของสหกรณ์และบุคคลภายนอก โดยได้รับค่าตอบแทนปีละ 10,000 บาท ต่อคน (เดือนละประมาณ 833 บาท ต่อคน)

5. **สหกรณ์การเกษตรท่าบ่อ จำกัด** จังหวัดหนองคาย จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 8 สิงหาคม 2518 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 3,067 คน คณะกรรมการดำเนินการ 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 10 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 3 คน **ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 119.40 ล้านบาทเศษ และกำไรสุทธิ จำนวน 3.91 ล้านบาทเศษ** จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก **และมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับดี** มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 200 บาท ต่อคน

6. **สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด** จังหวัดขอนแก่น จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 1 ธันวาคม 2517 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 5,985 คน คณะกรรมการ

ดำเนินการ 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 16 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 3 คน **ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น** จำนวน 279.38 ล้านบาทเศษ และ**กำไรสุทธิ** จำนวน 13.75 ล้านบาทเศษ จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 3 คน เป็นทั้งสมาชิกของสหกรณ์และบุคคลภายนอก โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ๆ ละ 600 บาท ต่อคน

7. **สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด** จังหวัดขอนแก่น จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน 2513 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 6,543 คน คณะกรรมการดำเนินการ 15 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 13 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 2 คน **ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น** จำนวน 122.42 ล้านบาทเศษ และ**กำไรสุทธิ** จำนวน 4.18 ล้านบาทเศษ จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาก มีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยได้รับค่าตอบแทนปีละ 3,000 บาท ต่อคน (เดือนละ 250 บาท ต่อคน)

ด้านผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น มีจำนวน 12 คน จากสหกรณ์ซึ่งสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ โดยสังเขป ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการทั้ง 12 คน เป็นเพศชายทั้งหมด โดยร้อยละ 50 ของจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 3 คน ที่เหลือส่วนใหญ่ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 7 คน รองลงมาเป็นข้าราชการบำนาญจำนวน 3 คน และค้าขายจำนวน 2 คน

ผู้ตรวจสอบกิจการส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน เป็นสมาชิกของสหกรณ์ มีผู้ตรวจสอบกิจการที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ จำนวน 3 สหกรณ์ เป็นข้าราชการบำนาญ โดยเคยรับราชการเป็นครู จำนวน 2 คน และเป็นผู้ช่วยสหกรณ์จังหวัด จำนวน 1 คน และผู้ตรวจสอบกิจการส่วนใหญ่ จำนวน 10 ราย มีประสบการณ์ในด้านการตรวจสอบบัญชี โดยในจำนวนนี้ มี 6 ราย เคยเป็นประธานของสหกรณ์มาก่อน สำหรับสหกรณ์ที่ผู้ตรวจสอบกิจการไม่มีประสบการณ์ด้านการตรวจสอบบัญชีมาก่อนคือ สหกรณ์การเกษตรท่าบ่อ จำกัด โดยให้ความเห็นว่ามีความต้องการที่จะเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของ สหกรณ์และเพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การตัดสินใจเป็นผู้ตรวจสอบกิจการและค่าตอบแทน

ผู้ตรวจสอบกิจการทุกคนให้ความเห็นว่า **มีความเต็มใจในการเข้ารับตำแหน่งผู้ตรวจสอบกิจการ** โดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือสหกรณ์ ให้สหกรณ์ดำเนินงานไปด้วยความเรียบร้อย และมีผู้ตรวจสอบกิจการที่เคยเป็นประธานมาก่อน มีความประสงค์ที่จะสานงานต่อจากการที่เคยเป็นประธาน สหกรณ์ สำหรับค่าตอบแทน (ไม่รวมค่าเบี้ยประชุม) ในการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ เป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่โดยได้รับค่าตอบแทนตั้งแต่ 6,000 บาท (1 และ 2 คน) ถึง 21,600 บาท (3 คน) ต่อปี

การอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 4 สหกรณ์ มีการจัดส่งผู้ตรวจสอบกิจการเข้ารับการอบรม สำหรับที่ผู้ตรวจสอบกิจการที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรม จำนวน 3 สหกรณ์ เนื่องจากผู้ตรวจสอบกิจการ เพิ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการเป็นครั้งแรก และ สหกรณ์ยังไม่ได้รับแจ้งจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ให้เข้ารับการอบรม อย่างไรก็ตามผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ทั้งหมดให้ความเห็นว่า หากกรมฯ มีการจัดอบรมหลักสูตร “ผู้ตรวจสอบกิจการ” ก็มีความสนใจที่จะเข้ารับการอบรมอีก สำหรับผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แล้ว ทั้งหมดให้ความเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการเข้ารับการอบรมมาก

วิธีการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ในการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับการอบรมหลักสูตร “การตรวจสอบกิจการอย่างง่าย” จากกรมฯ ได้ใช้คู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่ายสำหรับสหกรณ์ประเภทการเกษตรที่ได้รับแจกในขณะเข้าอบรม และมีการปฏิบัติงานเป็น 4 ด้าน คือ

- (1) ด้านการวางแผน
- (2) การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในและการจัดทำ Audit program
- (3) การตรวจสอบระบบงานด้านต่าง ๆ
- (4) การจัดทำรายงานและการเสนอรายงาน โดยสรุป ดังนี้

1. ด้านการวางแผน

ผู้ตรวจสอบกิจการมีการวางแผนการตรวจสอบจำนวน 5 สหกรณ์ ในจำนวนนี้ มีการวางแผนการตรวจสอบครบทุกด้านเพียง 1 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด และเป็น การวางแผนการ ตรวจสอบ 100% (ยกเว้นสัญญาเงินกู้) ส่วนที่เหลือ 4 สหกรณ์ ไม่ได้วางแผนการตรวจสอบด้านธุรกิจแปรรูป และด้านให้บริการและส่งเสริมการเกษตร โดยมีวิธีการวางแผนจากการศึกษาระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน และประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในรวมถึงการใช้ประสบการณ์ในการทำงาน จากการเคยเป็นประธานกรรมการสหกรณ์มาก่อน ช่วยในการวางแผนการตรวจสอบด้วย

สำหรับสหกรณ์ที่ผู้ตรวจสอบกิจการไม่ได้วางแผนการตรวจสอบ จำนวน 2 สหกรณ์ ปฏิบัติงานโดยต่างคนต่างเข้าตรวจด้วยวิธีการสุ่มตรวจ (2 สหกรณ์) และอาศัยประสบการณ์จากการที่เคยเป็นประธานสหกรณ์ หลังจากตรวจสอบแล้วจึงมาปรึกษากันภายหลัง (1 สหกรณ์)

2. การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน

สหกรณ์ที่ผู้ตรวจสอบกิจการ มีการวางแผนการตรวจสอบ จำนวน 5 สหกรณ์ มีการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน โดยการศึกษาระบบการทำงาน และขั้นตอนการทำงานของสหกรณ์ ตามคู่มือที่ได้รับจากการอบรม

3. การปฏิบัติงานด้านตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าปฏิบัติงานที่สหกรณ์ทุกเดือน ระยะเวลาที่เข้าตรวจสอบ มีตั้งแต่ 2 วันต่อครั้ง ถึง 5 วันต่อครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ และการวางแผนการตรวจสอบของแต่ละคน (เช่น สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ มีผู้ตรวจสอบกิจการ 2 คน ใช้เวลาการตรวจสอบ 3 - 4 วันต่อครั้ง ซึ่งในแต่ละเดือนจะสลับกันเข้าตรวจสอบ) และพบว่าทุกสหกรณ์ได้รับการตรวจสอบด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการเงิน , ด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย , และด้านสินเชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจสอบด้านการเงินและสินเชื่อ รองลงมาเป็นด้านสินค้าสำหรับการตรวจสอบในแต่ละด้านมีการพิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม งบประมาณ และแผนงาน ในการปฏิบัติงาน

ของผู้ตรวจสอบกิจการส่วนใหญ่ จำนวน 4 สหกรณ์ (สหกรณ์การเกษตรกุมภวาปี จำกัด , สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองหาน จำกัด , สหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด , และสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด) มีการนำผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมาใช้ในการปฏิบัติ

จากการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการทั้งหมด พบว่า เมื่อพบข้อสังเกตที่สำคัญได้ดำเนินการเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่ จำนวน 6 สหกรณ์ ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ตรวจสอบกิจการ มีเพียง 1 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรท่าบ่อ จำกัด ที่ผู้ตรวจสอบกิจการให้ความเห็นว่าคณะกรรมการไม่ยอมทำตามข้อเสนอแนะเลย แต่อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ทั้งหมดให้ความสะดวกในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐาน เพื่อรับการตรวจสอบ

การจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการ

ส่วนใหญ่ จำนวน 5 สหกรณ์ มีการเสนอผลการตรวจสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ยกเว้น สหกรณ์การเกษตรบ้านไผ่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรท่าบ่อ จำกัด ที่จะนำเสนอเฉพาะมีข้อสังเกต

ปัญหาและอุปสรรค

(1) ด้านการปฏิบัติงาน

- คณะกรรมการไม่ค่อยเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญ
- สหกรณ์ไม่สนใจและไม่แก้ไขตามที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ

- รูปแบบการจัดทำรายงานตามคู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย

มีรายละเอียดมากเกินไป

(2) ด้านอื่น ๆ

- ค่าตอบแทนน้อย สหกรณ์ควรมีผู้ตรวจสอบกิจการอย่างน้อย 2 คน

ข้อเสนอแนะ

(1) ด้านคู่มือและการอบรม

- ควรมีคู่มือในการปฏิบัติงานให้กับผู้ตรวจสอบกิจการทุกสหกรณ์
- ควรปรับปรุงคู่มือโดยแยกการรายงาน การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ออกจากบันทึกการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน เพราะเป็นการประเมินครั้งแรกครั้งเดียว
- หลักสูตรการอบรมควรมี เรื่องระบบบัญชีด้วย เพื่อเป็นการปูพื้นฐานก่อน
- ควรให้ความรู้ในเรื่องเทคนิคในการตรวจสอบ และความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ แก่ผู้ตรวจสอบกิจการ
- ควรปรับปรุงรูปแบบการอบรม โดยให้มีการยกตัวอย่างประกอบมากขึ้น รวมทั้งมีการฝึกปฏิบัติสถานที่ปฏิบัติงานจริง และต้องการให้แบ่งเนื้อหาการอบรมในแต่ละด้านเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

ด้านการรวมและผู้จัดการ

คณะกรรมการและผู้จัดการสหกรณ์กลุ่มเป้าหมาย ที่ให้การสัมภาษณ์ มีจำนวน 18 คน จาก 7 สหกรณ์ ซึ่งสรุปข้อมูลได้ ดังนี้

วิธีการสรรหาและคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 6 สหกรณ์ มีวิธีการสรรหาผู้ตรวจสอบกิจการโดยให้สมาชิกเสนอชื่อในที่ประชุมใหญ่ มีเพียง 1 สหกรณ์ ที่ใช้วิธีการสรรหาโดยกรรมการเป็นผู้เลือกและนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ อย่างไรก็ตามการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ทั้งหมดได้มีการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์จากที่ประชุมใหญ่

การจ่ายค่าตอบแทน

ส่วนใหญ่สหกรณ์เป้าหมายจำนวน 6 สหกรณ์ มีหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทน โดยให้เป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่มีเพียง 1 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรท่าบ่อ จำกัด ซึ่งที่ประชุมใหญ่ มีมติให้จ่ายค่าตอบแทนคนละ 4,800 ต่อปี แต่คณะกรรมการสหกรณ์จ่ายเป็นค่าเบี้ยประชุมแทน เดือนละ 200 บาท

ต่อคน เท่านั้น สำหรับค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการ (ไม่รวมค่าเบี้ยประชุม) มีตั้งแต่ 6,000 บาทต่อปี ถึง 21,600 บาท ต่อปี ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาด ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ และจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการของ สหกรณ์ (การจ่ายค่าตอบแทนต่อคนของผู้ตรวจสอบกิจการ 1 คน สูงสุด เดือนละ 1,000 บาท และ ต่ำสุดเดือนละ 250 บาท โดยเฉลี่ยเดือนละ 630 บาท ต่อคน)

การเข้าร่วมประชุมและรายงานการตรวจสอบกิจการ

คณะกรรมการและผู้จัดการทุกคน ให้คำบอกเล่าว่าในการประชุมคณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการทุกเดือนโดยมีผู้ตรวจสอบกิจการที่นำเสนอรายงานการ ตรวจสอบกิจการต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน 4 สหกรณ์ และเสนอรายงาน ผลการตรวจสอบกิจการต่อที่ประชุมคณะกรรมการด้วยวาจา จำนวน 3 สหกรณ์ แต่ก็มีกรณีบันทึก ผลการรายงานด้วยวาจาในรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน

ความคิดเห็นต่อการมีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

คณะกรรมการและผู้จัดการทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่า เห็นด้วยที่กฎหมายกำหนดให้ สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ เนื่องจากการมีผู้ตรวจสอบกิจการทำให้สหกรณ์ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ อันได้แก่ การช่วยลดการทำงานของสหกรณ์ ให้ข้อเสนอแนะ ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการทั้งด้าน การบริหาร ด้านการเงินการบัญชี ด้านการปฏิบัติงานแก่พนักงานในด้านต่าง ๆ ทำให้มีการตรวจสอบ เอกสารสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการคานอำนาจในการบริหารงาน กล่าวคือ มีการตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการที่ดีแก่ สหกรณ์ ส่งผลให้สหกรณ์สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อสังเกตของฝ่ายติดตามและประเมินผล

1. ค่าตอบแทนการตรวจสอบกิจการมีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้าง ปฏิบัติงาน ของผู้ตรวจสอบกิจการ
2. ผู้ตรวจสอบกิจการที่มีประสบการณ์หรือมีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จะสามารถปฏิบัติงานและให้ข้อเสนอแนะ / ข้อสังเกต กับสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี เช่น กรณีของสหกรณ์ การเกษตรหนองหาน จำกัด ที่มีผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งเคยเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู อุตรธานี จำกัด มาก่อน เป็นต้น

3. ผู้ตรวจสอบกิจการที่ให้การสัมภาษณ์ทั้งสิ้น จำนวน 12 คน เคยเป็น คณะกรรมการ สหกรณ์ จำนวน 8 คน โดยในจำนวนนี้เกือบทั้งหมดเคยเป็นประธานกรรมการ

4. หลักสูตรการอบรมผู้ตรวจสอบกิจการ จะไม่มีวิธีการระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตร ซึ่งทำให้ผู้ตรวจสอบกิจการที่ขาดความรู้ในเรื่องระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตร อาจได้รับความเข้าใจในหลักสูตร ไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดพื้นฐานความรู้ในด้านระบบบัญชี

5. กรมฯ โดยกลุ่มฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่และฝึกอบรม ได้กำหนดคู่มือติดตาม ประเมินผลหลักสูตรการตรวจสอบกิจการอย่างง่าย เพื่อให้งานฝึกอบรม ของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ภูมิภาค ได้ติดตามประเมินผลและรายงานให้กรมฯ ทราบ ซึ่งคู่มือการติดตามฯ ดังกล่าว จะติดตามเฉพาะ กลุ่มของ ผู้ตรวจสอบกิจการที่ผ่านการฝึกอบรมเท่านั้น โดยไม่มีแบบการติดตามสำหรับสหกรณ์ว่า ได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด จากการมีผู้ตรวจสอบกิจการ และความเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้ ตรวจสอบกิจการ

ข้อเสนอแนะของฝ่ายติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ	ผู้นำไปพิจารณา
1. กรมฯ ควรปรับปรุงหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการ สำหรับสหกรณ์ การเกษตร โดยเพิ่มหัวข้อวิชา ระบบบัญชีสหกรณ์ การเกษตร เพื่อให้ผู้ตรวจสอบกิจการมีความรู้กับงาน ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์การเกษตร	กลุ่มฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่และฝึกอบรม
2. กรมฯ ควรพิจารณาหรือทบทวนคู่มือระบบการตรวจสอบ กิจการอย่างง่ายสำหรับสหกรณ์การเกษตร ในส่วนของการ บันทึกรูปแบบการปฏิบัติงาน เรื่องการประเมินประสิทธิภาพการ ควบคุมภายใน ควรจะรายงานเฉพาะครั้งแรกเท่านั้น	กลุ่มพัฒนาระบบและสอบบัญชี
3. กรมฯ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้คณะกรรมการสหกรณ์ เห็นความสำคัญของการมีผู้ตรวจสอบกิจการ โดยอาจ จัดทำเป็นหนังสือฉบับการ์ตูนอย่างง่าย เพื่อเพิ่ม	ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวกและประชาสัมพันธ์

ความสนใจในการอ่าน ทั้งเผยแพร่ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการมีผู้ตรวจสอบกิจการ และสามารถคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการได้อย่างเหมาะสม 4. กรมฯ ควรมีการปรับปรุงคู่มือการติดตามประเมินผล โดย เพิ่มแบบการติดตามประเมินผล สำหรับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นสหกรณ์การเกษตร 5. กรมฯ ประสานความร่วมมือและขอรับการสนับสนุนจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์ ดังนี้ 5.1 ติดตามให้ทุกสหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ โดยการ เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ 5.2 เผยแพร่และชี้แจงให้สหกรณ์เห็นความสำคัญของ การมีผู้ตรวจสอบกิจการ และเลือกตั้งผู้ตรวจสอบ กิจการให้เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544 และคำแนะนำกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เรื่อง การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544	กลุ่มฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่และฝึกอบรม ระดับกรม กรมฯ หรือกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ระดับจังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
ข้อเสนอแนะ	นำไปพิจารณา
โดยเฉพาะในด้านการพิจารณาสรรหาผู้ตรวจสอบ กิจการ 5.3 แนะนำให้สหกรณ์นำข้อเท็จจริง ข้อเสนอแนะของ ผู้ตรวจสอบกิจการมาพิจารณาและแก้ไขตามความ เหมาะสม	